

Advies: ga voor zekerheid van VVO's

Mestverwerkingsplicht landt nog niet

Melkveehouders met een mestoverschot hebben nog tot 31 december om aan te tonen hoe ze de verwerkingsplicht invullen en dus hoe ze de kilo's fosfaat hebben verwerkt of laten verwerken. Velen hebben de cijfers en maatregelen nog niet helder én hebben nog niets geregeld. De tijd dringt: wie te laat is, riskeert een boete.

Melkveehouders met een mestoverschot kunnen het best kiezen voor Vervangende Verwerkingsovereenkomsten (VVO's, zie kader Verplichte mestverwerking) als ze onder de mestverwerkingsplicht vallen. Dat is de voordeligste en makkelijkste manier om aan de plicht te voldoen, luidt het algemene advies. Toch heerst een afwachtende houding, merken betrokken adviseurs en bedrijven. Veel melkveehouders hebben nog niets geregeld en riskeren hogere prijzen voor VVO's en zelfs boetes bij een te late melding.

Bemiddeling

Verschillende partijen zijn begin dit jaar ingesprongen op de handel in VVO's en zijn bemiddelingssites en -bureaus gestart. Zo ook Agrifirm Exlan. Veehouders betalen hier tussen de 1,25 en 1,50 euro per kilo fosfaat plus 150 euro administratiekomsten. Een prijsstijging wordt niet voorzien, meldt Arjo van Veldhoven. „We merken dat melkveehouders van jaar tot jaar leven en in dit soort gevallen niet echt vooruit kijken. Volgend jaar, als de normen aangescherpt worden, komt de mestverwerkingsplicht pas

Martien van den Heuvel, Vredepeel (LB)

„Dit jaar moet ik 30 procent van het fosfaatoverschot verwerken. Het totale overschot is 2.500 kilo fosfaat, het gaat dus om 750 kilo. Op ons bedrijf hebben we 100 melkkoeien en 70 stuks jongvee. Ik heb VVO's geregeld via Mestac. Dit heb ik in april al gedaan om niet te veel risico's te lopen. Ik wilde er niet op gokken dat de prijs van de VVO's zou stijgen. Nu is de prijs wat lager, ik heb 1,45 euro per kilo fosfaat betaald plus een vast bedrag inleg van 5 euro per kilo fosfaat. In mijn geval is het kopen van VVO's de beste optie. Verwerken is al snel te duur, nu koop ik als het ware de leveringsplicht af. De mest moet ik nu nog wel afzetten, maar ik heb dit geregeld via een akkerbouwer in de buurt en bij een transporteur. Ik heb met de akkerbouwer vaste prijsafspraken en bij de transporteur betaal ik gewoon marktconforme prijzen voor de afzet.
Volgend jaar wil ik 10 tot 20 koeien meer melken. Dan moet ik 50 procent van het overschot verwerken. Ik sta daarom ook ingeschreven bij de mestvergistingsinstallatie Merensteyn in Ysselsteyn. Mestac heeft de vergunningen en financiering voor 200.000 kuub mest per jaar rond en mag beginnen met bouwen, maar nu is er nog niet voldoende mest aangemeld. Er moet namelijk een continue meststroom zijn. Dat is jammer, want in tegenstelling tot andere projecten is bij dit initiatief wel alles startklaar. Het biedt mij zekerheid voor zeven jaar VVO's en ik voldoe aan de mestverwerkingsplicht."

Tekst: Mascha Scharenborg
Beeld: Susan Rexwinkel, Ingrid Zieverink

weer aan de orde als ze de bemestingsplannen opstellen in het voorjaar. Het zou goed zijn om vooraf al te gaan rekenen en regelen om niet voor onvoorziene zaken te komen staan."
Bij de bemiddelingssite Mestverwerken.nu wordt nu gehandeld voor iets lagere prijzen van 1,20 euro per kilo fosfaat, meldt mede-initiatiefnemer Ids Schaap. „We hebben veel ingekocht van varkens- en vleesveehouders die meer laten verwerken dan ze verplicht zijn en geven de mestverwerkingsruimte weer uit aan melkveehouders via VVO's. We regelen de hele administratieve rompslomp binnen 24 uur na het online afsluiten. Voor boeren die tot 1.000 kilo fosfaat moeten verwerken, is dit vrijwel altijd de beste oplossing, er zijn geen goedkopere alternatieven. Tot nu toe hebben we ruim 100 overeenkomsten verkocht. De prijzen komen de laatste tijd wat onder druk te staan, want de vraag stijgt."
Ook John Hendriks van de site www.mestverwerkingsplicht.nl ziet de VVO als gunstigste middel voor melkveehouders om aan de mestverwerkingsplicht te voldoen. „Rundveemest is minder geschikt voor verwerking vanwege het lage fosfaatgehalte waardoor enerzijds de kosten van verwerking per kilo fosfaat erg hoog worden.
Anderzijds is de buitenlandse afzetmarkt juist geïnteresseerd in producten met hoge fosfaatgehalten", schetst hij. „Bovendien kunnen rundveehouders de mest vaak prima lokaal afzetten, omdat ze in tegenstelling tot varkenshouders wel verspreid zitten over het hele land. En akkerbouwers zijn steeds meer gecharmeerd van rundveemest in tegenstelling tot varkensmest."
De handel in VVO's is nog rustig, merkt ook Hendriks. „Veehouders moeten nog wakker geschud worden. Aanbod is er wel, want met name varkenshouders in overschotgebieden zijn genegen meer te verwerken dan ze verplicht zijn. Dat schept ruimte voor rundveehouders."
Uit onderzoek van Alfa Accountants, begin dit jaar gehouden onder 1.500 melkveehouders, blijkt dat bijna 20 procent van de Nederlandse melkveehouders in 2014 met verplichte mestverwerking te maken heeft. Volgend jaar, wanneer de normen worden aangescherpt, geldt dit voor ruim 40 procent van de melkveebedrijven. Van de ondervraagde bedrijven liggen 500 bedrijven in concentratiegebied Oost en 1.000 in de regio Overig. Volgens de berekeningen heeft 63 procent van de melkveebedrijven in 2014 een bedrijfsoverschot. Dit overschot is per bedrijf gemiddeld 1.038 kilo fosfaat. Door aanscherping van de fosfaatnormen neemt het aandeel overschotbedrijven in 2015 toe tot 72 procent, met een gemiddeld overschot van 1.144 kilo fosfaat.

Capaciteit

Het Projectbureau Lokale Mestverwerking en Bureau Mestafzet presenteren deze maand een inventarisatie naar de mestverwerkingscapaciteit. Daaruit moet blijken of er voldoende capaciteit is in 2015. Veel mestverwerkingsinitiatieven zitten nog in het traject om de benodigde vergunningen binnen te krijgen. Een uitzondering daarop is het project Merensteyn in Ysselsteyn (LB). Initiator Mestac heeft alle vergunningen binnen, maar wacht op veehouders die willen participeren.
Ben Rooyackers van Mestac begrijpt niet waarom rundveehouders afwachtend zijn met het investeren in mestverwerking. „VVO's zijn de voordeligste optie voor melkveehouders. Rundveemest verwerken is te duur en bovendien is rundveemest veel interessanter voor akkerbouwers omdat het organischestofgehalte en de verhouding N-P-K beter is. Varkensmest is bovendien goedkoper te verwerken dan rundveemest, omdat het fosfaatgehalte in varkensmest veel hoger is. Varkenshouders kunnen dus makkelijker meer mest laten verwerken dan ze verplicht zijn. De ruimte die daardoor ontstaat, kan gebruikt worden door melkveehouders die hun overschot prima in de regio kwijt kunnen. Ze dragen hun verwerkingsplicht over via de VVO's. Als ik melkveehouder was, wilde ik zekerheid, vooral voor de komende jaren als de verwerkingspercentages omhoog gaan. Door te participeren in mestverwerking die varkenshouders opzetten, ben ik voor meerdere jaren verzekerd van VVO's tegen een vaste prijs en ben ik van alle verplichtingen af. Boeren investeren ook in stallen en koeien, mestverwerking mag dan toch geen bottle neck zijn?"
Rooyackers heeft sterk de indruk dat melkveehouders nog weinig geregeld hebben. „Er is weinig vraag naar VVO's, er zijn weinig transacties. Het aanbod is er wel. Er moet naar mijn idee nog veel gebeuren de laatste maanden van dit jaar."

Samenwerken

Lambert Schuldink van Countus accountants en adviseurs adviseert melkvee- en varkenshouders om te gaan samenwerken. Het levert beide partijen voordelen op, vindt hij. „Mestafzetkosten kunnen omlaag door mest te gaan verwerken. Als melkveehouders mest laten verwerken via VVO's kost dit gemiddeld 1 tot 2 cent per liter melk. Varkenshouders betalen als snel 20 euro voor verwerking met gemiddeld 4 kilo fosfaat per ton. Als een varkenshouder al zijn mest laat verwerken en niet alleen de verplichte hoeveelheid, kan hij die extra ruimte beschikbaar stellen in VVO's. De melkveehouder betaalt de varkenshouder een bedrag per kilo fosfaat, dit betekent dat de verwerkingskosten per kuub dalen voor de varkenshouder. De melkveehouder betaalt mee. Verwerking van extra verwerkte mest wordt voor een varkenshouder betaalbaar, ongeveer 8 tot 12 euro per kuub bij een VVO van 2 tot 3 euro per kilo fosfaat. De kosten van een VVO plus de afzet van mest is voor een melkveehouder bijna altijd voordeliger dan het laten verwerken van mest. Dit voordeel wordt groter naarmate de afzetkosten lager worden doordat bij het op grote schaal verwerken van varkensmest de druk op de mestmarkt afneemt. Een win-winsituatie voor beide partijen."
Schuldink adviseert om mest ▶

Henk Tankink, Eibergen (GD)

„We melken nu 250 melkkoeien, maar in onze nieuwe stal is plek voor 400 melkkoeien en 70 stuks jongvee. Dit jaar hebben we alle mest via boer-boertransport bij jongveeopfokkers kunnen afzetten en op eigen grond. Volgend jaar hebben we naar schatting 30 koeien meer en het jongvee zal ook ongeveer 130 stuks zijn. We kunnen niet meer alles in de regio kwijt. Van de uitbreiding moet straks 100 procent van het fosfaat verwerkt worden. De andere oplossing, extra grond, wordt lastig in onze regio. We hebben al mest aangemeld voor de geplande nieuwe mestvergistingsinstallatie in Groenlo. Wat me bij deze plannen aansprak, is dat de initiatiefnemers al veel contracten afgesloten hebben. Het bermgras bijvoorbeeld, dat ook vergist gaat worden, is allemaal al gecontracteerd. Na de info-bijeenkomst dit voorjaar zijn we gaan rekenen. Volgend jaar hebben we waarschijnlijk 2.000 kuub mest over. We hebben voor de vergister in Groenlo 1.500 kuub ingeschreven. Dat kost ons 8 euro per kuub en daar komen de transportkosten en de bemonstering nog bij. Ik vind het belangrijk dat ik de verplichte mestverwerking straks voor tien jaar geregeld heb en weet waar ik aan toe ben. Ook kan ik jaarrond de mest kwijt. Een nadeel is dat de installatie nog niet gebouwd is. In de tussentijd gaan we waarschijnlijk met VVO's werken."

Verplichte mestverwerking

Met de nieuwe mestverwerkingsplicht die op 1 januari is ingegaan, zijn veel melkveehouders verplicht om een deel van hun bedrijfsoverschot te verwerken.
Het exporteren van dierlijke meststoffen of het verbranden of vergassen van dierlijke meststoffen tot as met maximaal 10 procent organische stof valt onder mestverwerking. Co-vergisten, scheiden, hygiëniseren, drogen, korrelen of andere bewerkingsmethodes van dierlijke mest vallen niet onder mestverwerking. Vaak zijn deze stappen nodig om de mest te kunnen exporteren.
Om aan de verplichting te voldoen, hebben veehouders hebben drie opties. Het percentage dat verwerkt moet worden, hangt af van de regio en gaat in 2015 verder omhoog. Dit jaar zijn de verplichte verwerkingspercentages in regio Zuid 30, in Oost 15 en in Overig 5. Volgend jaar is dat naar alle waarschijnlijkheid respectievelijk 50, 30 en 10 procent. Wat zijn de opties?

1. Een Vervangende Verwerkingsovereenkomst (VVO)
Dit betreft een overeenkomst tussen twee veehouders. De verwerkingsplicht van rundveehouder A wordt overgenomen door varkenshouder B. Dit betekent dat rundveehouder A de kilo's fosfaat niet hoeft te verwerken, maar wel elders moet afzetten. De VVO is een administratieve invulling zonder mestlevering.

2. Het afsluiten van een Mestverwerkingsovereenkomst (MVO)
Dit kan op twee manieren:

Vervoersbewijs Dierlijke Meststoffen (VDM) met opmerkingscode 61
Dit geldt als mest rechtstreeks wordt afgevoerd naar een verwerker of geëxporteerd wordt. Code 61 kan alleen gebruikt worden als mest vanaf een landbouwbedrijf wordt afgevoerd. Als mest wordt afgevoerd van een intermediaire of verwerkende onderneming, wordt deze opmerkingscode niet gebruikt.

Een driepartijenovereenkomst (3PO)
Dit is een overeenkomst tussen drie partijen: veehouder, behandelaar en verwerker. In de overeenkomst leggen de drie partijen vast dat de veehouder een hoeveelheid dierlijke mest uitgedrukt in kilo's fosfaat levert aan de bewerker en dat de bewerker dezelfde hoeveelheid fosfaat laat verwerken door de verwerker.

3. Regionale Mestafzet (RMO)
Melkveehouders die 75 procent van hun fosfaatproductie op eigen land kunnen plaatsen en die de rest binnen 20 kilometer kunnen afzetten, kunnen met de Regionale Mestafzet Overeenkomsten (RMO's) de mestverwerkingsverplichting invullen. Voorwaarde is wel dat de mest direct wordt aangewend. Op het vervoersbewijs wordt vooraf code 71 gebruikt.

Rekenvoorbeeld

Uitgangspunten berekeningen

Kosten mestverwerking (MVO)	€ 20 per kuub mest
Kosten afsluiten (VVO)	€ 2 per kg fosfaat
Mestafzet (Oost)	€ 8,50 per kuub mest
Mestafzet binnen 20 kilometer (Oost)	€ 8,50 per kuub mest

Melkveehouderij

Een melkveehouder in regio Oost met 110 melkkoeien, 35 hectare grasland en 10 hectare natuur.

Fosfaatproductie	5.000 kg
Plaatsingsruimte landbouwgrond	3.280 kg
Plaatsingsruimte natuurgrond	500 kg
Bedrijfsoverschot	1.220 kg

In regio Oost geldt voor 2014 een verwerkingsplicht van 15 procent. De melkveehouder moet 15 procent van 1.220 kilo fosfaat verwerken. Dit betekent een verwerkingsplicht van 183 kilo fosfaat. In onderstaande tabel rekenen we dit om naar de te verwerken kuubs mest:

	Kg fosfaat	Kuub rundveedrijfmest (1,7 kg P205/m³)
Bedrijfsoverschot	1.220 kg	718 kuub
Verwerkingsplicht (Oost)	183 kg	108 kuub

Uitwerking kosten

Strategie	Kosten
MVO	€ 7.345
- verwerkingsplicht 108 kuub	€ 2.160
- rest bedrijfsoverschot (afzet)	€ 5.185
VVO	€ 6.469
- verwerkingsplicht 108 kuub	€ 1.284
- rest bedrijfsoverschot (afzet)	€ 5.185
RMO (binnen 20 km totale bedrijfsoverschot)	€ 6.103
- verwerkingsplicht 108 kuub	€ 918
- rest bedrijfsoverschot (afzet)	€ 5.185

Bron: Countus

met name in concentratiegebieden te laten verwerken omdat dat transportkosten scheelt en melkveehouders meer ruimte geeft. Varkenshouders hebben een continu aanbod van mest en zijn bovendien gewend om te betalen voor mestafzet. Omdat varkenshouders ook de grootste veroorzakers zijn van het mestoverschot, vinden melkveehouders dat het initiatief bij hen moet liggen. Maar zo is het niet. Ook melkveehouders hebben er heel veel belang bij dat mestverwerking goed geregeld is. Als melkveehouders volgend jaar willen uitbreiden, moeten ze de extra fosfaat 100 procent laten verwerken of grond verwerven. Melkveehouders moeten nadenken over financieringsconstructies voor mestverwerkingsinitiatieven. Leg de bal niet alleen bij varkenshouders, maar ga voor zekerheid. Mijn advies aan melkveehouders voor dit jaar is: sluit zo snel mogelijk VVO's af, wacht geen dag af, nu zijn de prijzen nog gunstig. En voor de lange termijn: investeer in langdurige afspraken."
De adviseur pleit er ook voor dat wettelijk geregeld wordt dat VVO's voor vijf jaar worden afgesloten. Dat biedt twee partijen zekerheid en continuïteit, vindt hij. „Het zou mooi zijn als melkveehouders en rundveehouders zich voor meerdere jaren aan elkaar zouden binden. Mestverwerking wordt dan haalbaar en betaalbaar. Maar misschien nog wel belangrijker is dat we hiermee ontwikkelingsruimte voor de veehouderij kunnen verdienen. Want vanaf volgend jaar geldt: bedrijven met melkvee die willen groeien, moeten deze groei compenseren met extra grond, mestverwerking of een combinatie van beide." ■

Thieu Derks, Sambeek (NB)

„Ik heb 800 witvleeskalveren en moet 700 tot 800 kilo fosfaat verwerken dit jaar. Volgend jaar is dat 500 kilo meer, zo'n 1.200 tot 1.500 kilo fosfaat dus. Mijn oog viel op de mogelijkheden van het aankopen van VVO's via mestverwerken.nu. Ik vond het prijstechnisch aantrekkelijk, ik betaal 1,50 euro per kilo fosfaat. Voor mij is verwerken helemaal niet interssant, ik heb mest met weinig fosfaat en met weinig dikke fractie. Ik vind het prettig dat ik de verplichting via de VVO's heb geregeld. Volgend jaar probeer ik het weer op deze manier te regelen, tenzij het prijstechnisch heel anders wordt. Het is jammer dat mestverwerkingsinitiatieven niet van de grond komen door regelgeving en trage vergunningverlening. Hier in de buurt is men daar ook mee bezig, het gaat dan om indikken van mest. Dat zou interessant kunnen zijn, maar voorlopig houd ik het bij de VVO's."

